

ایران با دارا بودن ۳۳ تریلیون مترمکعب گاز، بعد از روسیه دومین دارنده منابع گازی دنیاست که طبق آمار مؤسسات حوزه انرژی در سال ۲۰۲۳، با تولید ۲۵۱،۷ میلیارد مترمکعب گاز، سومین تولیدکننده بزرگ و با مصرف ۲۴۵،۶ میلیارد مترمکعب گاز، چهارمین مصرف کننده بزرگ گاز دنیاست.

■ راهبردهایی برای کاهش ناترازی گاز در زمستان

هشدار زنگ خطر ناترازی گاز را در زمستان سال جاری، محمدرضا عارف، معاون اول رئیس جمهور در جلسه معارفه وزیر نفت داد، به طوری که گفته می شود کشورمان در فصل سرد سال بیش از یک میلیارد و ۱۵۰ میلیون مترمکعب گاز برای تأمین مصارف مختلف شامل بخش های اداری، تجاری، صنعتی، خانگی، نیروگاه ها، پتروشیمی ها و تولیدات محصولات کشاورزی لازم دارد.

این مهم در حالی است که کشورمان به عنوان نمونه در بیشترین میزان، تنها امکان تأمین ۸۵۰ میلیون مترمکعب گاز را در بخش خانگی دارد که در این روند، کسری یا ناترازی حداقل ۲۵۰ میلیون مترمکعبی گاز وجود دارد.

همه این پیش بینی ها در حالی صورت گرفته که براساس گفته مسؤولان هواشناسی، امسال زمستان سردتری نسبت به سال های قبل در انتظار ایرانی ها است. به همین دلیل وزارت نفت اعلام کرده حتی اعدادی همچون ۲۶۰ یا ۳۰۰ میلیون مترمکعب ناترازی گاز، دور از ذهن نیست چون در این صورت مصرف گاز دوبرابر خواهد شد.

گفته می شود در صورت ادامه این روال، دولت چهاردهم در سال پایانی خود رقمی معادل ۳۷۳ میلیون مترمکعب گاز را در روز به عنوان ناترازی گاز تجربه خواهد کرد.

بر این اساس کارشناسان انرژی می گویند که اگر دولت بر مدیریت مصرف گاز بخش هایی نظیر پتروشیمی ها، نیروگاه ها، پالایشگاه ها و صنایع سیمان و فولاد تمرکز داشته باشد، می تواند حدود ۵۴ درصد از کل مصرف گاز کشور را بهینه سازی کند.

■ رکوردداری و شفاف سازی مصرف

در اینجا باید به این نکته اشاره کرد که در روند مصرف سالانه گاز در کشورمان، نیروگاه ها ۷۵/۱ میلیارد مترمکعب، بخش خانگی ۶۱/۶۷ میلیارد مترمکعب، پتروشیمی ۲۲/۹۲ میلیارد مترمکعب، شرکت های فولادی ۱۲/۹ میلیارد مترمکعب، بخش صنعتی ۱۱/۷۵ میلیارد مترمکعب، سی ان جی ۸/۶ میلیارد مترمکعب، پالایشگاه ها و تلمبه خانه ها ۶/۸۷ میلیارد مترمکعب، کارگاه های سیمانی ۶/۵ میلیارد مترمکعب، حوزه کشاورزی ۴/۸۶ میلیارد مترمکعب و بخش تجاری ۴ میلیارد مترمکعب سهم دارند. به عبارت دیگر باید گفت نیروگاه ها با ۳۲/۶ درصد، بخش خانگی با ۲۶/۸ درصد، پتروشیمی ها با ۹/۹ درصد، شرکت های فولادی با ۵/۶ درصد، بخش صنعتی با ۵/۶ درصد، سی ان جی با ۳/۷ درصد، پالایشگاه ها و تلمبه خانه ها با ۳ درصد، کارگاه های سیمانی با ۲/۸ درصد، بخش کشاورزی با ۲/۱ درصد و بخش تجاری با ۱/۷ درصد بیشترین مصرف گاز را به خود اختصاص داده اند.

■ توسعه پروژه فشارافزایی

از این رو کارشناسان حوزه انرژی معتقدند چندین

راهکار برای رفع ناترازی گاز وجود دارد، به طوری که یکی از این موارد توسعه پروژه فشارافزایی تولید گاز در بزرگترین میدان گازی دنیا یعنی پارس جنوبی است. از سوی دیگر به نظر می رسد با واردات گاز از سوی ترکمنستان می توان در کوتاه مدت این امر را حل کرد تا مشکلی در تأمین گاز کشور پیش نیاید. در بخش خانگی نیز به نظر می رسد با تخصیص فرآورده های نفتی به صنایع و نیروگاه ها، همراه با محدودیت گاز پتروشیمی ها و صنایع، بتوان قسمتی از نیازهای این بخش را تأمین کرد.

■ لحاظ تعرفه پلکانی

یکی دیگر از راهکارها، تعرفه های پلکانی مصرف گاز در همه بخش هاست که به نظر می رسد نمی تواند ناترازی مصرف گاز را به سرانجام مطلوب برساند.

یکی از راهکارهای کاهش ناترازی گاز، جایگزینی وسایل پیرایه و پرداخت تسهیلات است تا چنین امکانی برای خانوارها و صنایعی که از تجهیزات قدیمی استفاده می کنند وجود داشته باشد، به طوری که در گذشته طرح جایگزینی بخاری های راندمان بالا در نظر گرفته شد، زیرا در صورت محدودیت برای پتروشیمی ها و صنایع، زبان های هنگفتی برای کشور و عدم نفع آنها وجود دارد. چراکه ارزآوری کشور ارتباط مستقیمی با صنایع دارد که در صورت ذخیره سازی گاز در ۶ ماهه ابتدایی سال توسط صنایع، این امر می توانست راهگشا باشد.

■ استفاده از فن آوری های نو

کشف و توسعه میادین جدید و همچنین ایجاد بستری امن برای سرمایه گذاری داخلی و خارجی نیز می تواند مثمر واقع شود چراکه در این شرایط می توان به برداشت بیشتر از پارس جنوبی امیدوار بود. مسؤولان تأمین انرژی گاز دولت چهاردهم از همین ابتدای کار باید راهکارهایی را برای جلوگیری از ناترازی گاز در نظر گیرند تا نیاز گازی پتروشیمی ها، صنایع و بخش خانگی حداقل در زمستان امسال با کمترین مشکل تأمین شود؛ البته اتخاذ تدابیر عملیاتی برای کاهش آمار ناترازی گاز در سال های پیش رونیز در اولویت بنیادین قرار دارد.

■ گاز محوری در سید تأمین انرژی

ایران با دارا بودن ۳۳ تریلیون مترمکعب گاز، بعد از روسیه دومین دارنده منابع گازی دنیاست که طبق آمار مؤسسات حوزه انرژی در سال ۲۰۲۳، با تولید ۲۵۱،۷ میلیارد مترمکعب گاز، سومین تولیدکننده بزرگ و با مصرف ۲۴۵،۶ میلیارد مترمکعب گاز، چهارمین مصرف کننده بزرگ گاز دنیاست.

طبق آمار ترازنامه هیدروکربوری، سهم «گاز» در سبد انرژی کشور ۷۱،۸ درصد بوده و سهم «نفت» و «سایر منابع» به ترتیب ۲۶،۹ و ۱،۳ درصد است. بدین ترتیب می توان ادعا کرد سبد تأمین انرژی ایران گاز محور بوده و از جنبه امنیت انرژی وابستگی بالایی به گاز دارد.